

RADA GMINY
LUBAWA

Załącznik do uchwały Nr XXXIII/202/18
Rady Gminy Lubawa
z dnia 30 stycznia 2018r.

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE LUBAWA
NA LATA 2018 – 2020

Spis treści

Wstęp	3
I. Sytuacja rodzin na terenie gminy Lubawa.....	4
II. Dane dotyczące Programu	8
III. Cele i planowane efekty realizacji Programu	9
IV. Planowane działania na lata 2018 – 2020	9
V. Monitoring Programu	11
Podsumowanie	13

Wstęp

Główną komórką budującą każde społeczeństwo jest rodzina. To właśnie ona ma zasadniczy wpływ na kształtowanie tożsamości i postaw człowieka oraz na jego funkcjonowanie w rolach społecznych. Oddziałując na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości i tradycje oraz ukierunkowuje jego postępowanie na całe życie. Prawidłowe relacje w rodzinie chronią przed powstawaniem problemów społecznych, zwłaszcza przed uzależnieniami, przemocą i niedostosowaniem społecznym. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się różnego rodzaju trudności i dysfunkcje, wymagają one podjęcia zintegrowanych, złożonych działań w oparciu o pomoc specjalistów oraz instytucji wspierających rodziny. Wszystko po to, aby poprawić funkcjonowanie całej rodziny oraz zapewnić dziecku warunki do prawidłowego rozwoju.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym m.in. nakłada na gminy obowiązek opracowania trzyletnich programów wspierających rodziny. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich instytucji publicznych, organizacji pozarządowych a także innych organizacji, środowisk i osób realizujących zadania związane pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020 powstał w oparciu o *Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r.* Stanowi on kontynuację i uzupełnienie *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017* i zakłada rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin na terenie gminy Lubawa poprzez realizację szeregu kompleksowych działań.

I. Sytuacja rodzin na terenie gminy Lubawa

Podstawą do określenia sytuacji rodzin na terenie gminy Lubawa oraz zaplanowania działań w ramach niniejszego Programu jest charakterystyka społeczno - demograficzna zawarta w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2016-2020* oraz analiza bieżących danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa.

Według danych Urzędu Gminy Lubawa (stan na dzień 31.12.2017r.) Gminę Lubawa zamieszkuje 10.885 osób, w tym 5.383 kobiet (49,5%) i 5.502 mężczyzn (50,5%). W gminie przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 62 % mieszkańców (6.753 osób), drugą pod względem liczebności grupą jest ludność w wieku przedprodukcyjnym – 23 % (2.507 osób), wszystkich mieszkańców, natomiast najmniejszą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym – 15 % (1.625 osoby).

W 2017r. system pomocy społecznej w gminie Lubawa objął wsparciem 339 rodzin, w których przebywało łącznie 1.236 osób (dane na dzień 31.12.2017r.). Stanowiło to 11,35% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 1. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2015 - 2017

Lp	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2015	369	1.158	10891	10,63 %
2.	2016	353	1.028	10.891	9,56 %
3.	2017	339	1.236	10.885	11,35%

*stan na dzień 31.12.2017r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w ostatnich latach były niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz długotrwała lub ciężka choroba (Tabela 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2015 - 2017). Występowanie powyższych problemów w rodzinach prowadzić może do zaburzenia jej prawidłowego funkcjonowania, dlatego tak niezbędne jest zapewnianie dostępu do kompleksowych usług i realizowanie działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Tabela 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2015 – 2017

Lp.	Powody	2015		2016		2017	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
1.	ubóstwo	228	782	159	494	175	542
2.	bezdomność	6	9	1	1	1	1
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa	134	645	85	408	67	293
3a.	w tym: wielodzietność	65	394	43	253	49	291
4.	bezrobocie	109	358	59	168	72	206
5.	niepełnosprawność	159	431	124	280	144	312
6.	długotrwała lub ciężka choroba	93	168	74	114	97	147
7.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	47	180	31	112	38	137
7a.	W tym: rodziny niepełne	41	138	24	67	30	84
7b.	rodziny wielodzietne	6	43	7	47	8	53
8.	przemoc w rodzinie	7	29	0	0	0	0
9.	alkoholizm	3	20	5	18	4	18
10.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	2	7	2	7
11.	zdarzenia losowe	1	4	0	0	0	0
12.	kontrakt socjalny	0	0	0	0	1	4

*stan na dzień 31.12.2017r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zamieszkujące gminę Lubawa mają możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa prowadzonego w Punkcie Pomocy Rodzinie, w tym: psychologicznego, prawnego i rodzinnego. Na przestrzeni lat 2015 - 2017 liczba udzielonych porad kształtowała się następująco:

Tabela 3. Liczba udzielonych porad w Punkcie Pomocy Rodzinie w latach 2015 - 2017

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad		
		2015	2016	2017*
1.	Poradnictwo psychologiczne	30	12	14
2.	Poradnictwo prawne	45	25	27
3.	Poradnictwo rodzinne	126	106	110
Liczba porad ogółem		201	143	151

*stan na dzień 31.12.2017r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Mieszkańcy gminy mogą korzystać również z usług poradnictwa psychologicznego w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa (psycholog zatrudniony w wymiarze ½ etatu). Liczba porad psychologicznych udzielonych w ostatnich latach wynosiła: 2015r.- 231 porad, 2016r.- 256 porad, 2017r.- 290 porad.

Kolejną formą pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych jest objęcie ich przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa wsparciem Asystenta rodziny. W latach 2015 – 2016 wsparcie to realizowane było wyłącznie w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Natomiast w 2017r. poza działaniami w ramach programu, asystenturą rodziny objęto również rodziny (8 rodzin) biorące udział w projekcie „Rodzina na PLUS” realizowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Iławie, współfinansowanym z EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Liczbę rodzin które uzyskały wsparcie Asystenta rodziny w latach 2015 - 2017 przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta rodziny w latach 2015 – 2017

Lp.	Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Ilość osób w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Ilość dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny
1.	2015	13	62	40
2.	2016	11	57	37
3.	2017*	19	86	55

*stan na dzień 31.12.2017r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Dodatkowo w 2016r., aby zapobiegać problemom w rodzinach oraz wzmacniać umiejętności wychowawcze rodziców, w ramach działalności Klubu Integracji Społecznej Gminy Lubawa zorganizowano 2 edycje warsztatów „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, w których wzięło udział 14 mieszkańców gminy. Warsztaty będą kontynuowane w kolejnych latach w ramach realizacji projektu „Rodzina na PLUS”.

Zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* pomoc w opiece i wychowaniu dziecka zapewniają także placówki wsparcia dziennego. Na terenie gminy Lubawa placówki funkcjonują w 9 miejscowościach tj.: Łążyn, Mortęgi, Prątnica, Rakowice, Rożental, Samplawa, Szczepankowo, Targowisko Dolne, Złotowo. Placówki te podejmują na rzecz swoich wychowanków oraz ich rodzin szereg działań profilaktycznych, wychowawczych i kompensacyjnych. W latach 2015 -2017r. placówki obejmowały wsparciem następującą liczbę uczestników: 2015r. – 248 osób, 2016r. – 233 osoby, 2017 r.– 310 osób.

Gmina Lubawa realizuje też działania na rzecz dzieci z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej z uwagi na niemożność zapewnienia im odpowiedniej opieki i wychowania w środowisku rodzinnym. Liczbę dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej w latach 2015 - 2017 współfinansowała Gmina Lubawa przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6. Liczba dzieci z terenu Gminy Lubawa umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017

L.p.	Rok	łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku
1.	2015	26	6
2.	2016	29	4
3.	2017	32	3

*stan na dzień 31.12.2017r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

II. Dane dotyczące Programu

Miejsce realizacji Programu	Gmina Lubawa
Czas realizacji Programu	lata 2018 - 2020
Adresaci Programu	Rodziny przeżywające trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
Koordynator Programu	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa
Realizatorzy/Partnerzy Programu	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie
	Kuratorzy zawodowi i społeczni
	Powiatowy Urząd Pracy w Iławie
	Organizacje pozarządowe
	Placówki oświatowe
	Komisariat Policji w Lubawie
	Rady sołeckie
Źródła finansowania Programu	Środki samorządu gminy
	Środki partnerów współrealizujących Program
	Budżet państwa
	Środki z innych źródeł zewnętrznych

III. Cele i planowane efekty realizacji Programu

Cel główny:

**Rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu
wsparcia rodziny na terenie gminy Lubawa**

Cele szczegółowe:

- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin.
- Usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodzin.

Planowane efekty realizacji Programu

- Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Zwiększenie dostępu do usług społecznych.
- Zapewnienie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie.

IV. Planowane działania na lata 2018 - 2020

Cele Programu realizowane będą poprzez następujące działania:

LP.	NAZWA DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	MIERNIKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, GKRPA, placówki oświatowe,	Liczba udzielonych porad/konsultacji (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
2.	Organizowanie warsztatów „Szkola dla rodziców”	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba edycji (szt.) Liczba uczestników (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
3.	Prowadzenie mediacji i terapii	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba mediacji (szt.) Liczba terapii (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne

4.	Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
5.	Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację – grupy wsparcia/ grupy samopomocowe	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba spotkań (szt.) Liczba grup wsparcia (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
6.	Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
7.	Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba osób w rodzinach (os.) Liczba dzieci w rodzinach (os.) Liczba asystentów (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
8.	Wsparcie asystenta rodziny dla kobiet w ciąży i rodzin w ramach realizacji programu „Za życiem”	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba osób w rodzinach (os.) Liczba dzieci w rodzinach (os.) Liczba asystentów (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
9.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba placówek (szt.) Liczba uczestników (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
10.	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.) Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka (os.) Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.) Liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej (os.) Liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
11.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin wspierających (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
12.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	2018 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

13.	Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba projektów (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
14.	Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin	2018 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, kuratorzy, Policja	Liczba zespołów/grup roboczych (szt.) Liczba instytucji zaangażowanych w zespołach/grupach roboczych (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

V. Monitoring Programu

Za monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny odpowiedzialny będzie Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa. Na podstawie danych własnych oraz z informacji uzyskanych od podmiotów podejmujących poszczególne działania, realizator będzie składać sprawozdania do wójta gminy Lubawa do dnia 31 stycznia każdego roku.

Monitoring posłuży do kontroli postępu realizacji założonych celów, oceny zaangażowania realizatorów poszczególnych działań oraz weryfikacji środków i źródeł finansowania wykorzystywanych do ich realizacji. Bieżące monitorowanie Programu pozwoli również na szybką reakcję w przypadku, gdy wstępne założenia okażą się mało efektywne lub gdy pojawią się rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami. Umożliwi modyfikowanie działań dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz rodzin w gminie Lubawa.

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

ROK.....

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI ROK				
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	Liczba udzielonych porad (szt.)		Liczba konsultacji (szt.)		
Organizowanie warsztatów „Szkoła dla rodziców”	Liczba edycji (szt.)		Liczba uczestników (os.)		
Prowadzenie mediacji i terapii	Liczba mediacji (szt.)		Liczba terapii (szt.)		
Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)				
Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację	Liczba spotkań (szt.)		Liczba grup wsparcia (szt.)		
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba wspieranych rodzin (szt.)				
Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Liczba osób w rodzinach (szt.)	Liczba dzieci w rodzinach (os.)	Liczba asystentów (os.)	
Wsparcie asystenta rodziny dla kobiet w ciąży i rodzin w ramach realizacji programu „Za życiem”	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Liczba osób w rodzinach (szt.)	Liczba dzieci w rodzinach (os.)	Liczba asystentów (os.)	
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Liczba placówek (szt.)		Liczba uczestników (os.)		
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (os.)
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających (szt.)				
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)				
Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	Liczba projektów (szt.)				
Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin	Liczba zespołów/grup roboczych (szt.)		Liczba instytucji zaangażowanych w zespołach/grupach roboczych (szt.)		

Podsumowanie

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie gminy Lubawa. Cel ten realizowany będzie poprzez szereg działań, w tym pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Program realizowany będzie w latach 2018 – 2020, a jego efekty zależą będą od współpracy instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację działań oraz od posiadanych i pozyskiwanych środków finansowych.

Działania podejmowane w ramach Programu przyczynią się do poprawy funkcjonowania rodzin z terenu gminy Lubawa, zwiększenia ich dostępu do usług społecznych oraz zapewnienia kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jan Laskowski

